

Aguna – the Need for Common Sense
Oct. 18, 1998

שו"ת הר"ן סימן מז

ובודאי לפי שמוטל על הכל כדי להוציא הדין (על אמתו) [לאמיתו] לא לפי שורת הדין בלבד אלא לעמוד על אמיתתן של דברים... זהו שורת הדין בנדון שלפנינו לפי דעתי, אמנם מאשר הדבר חמור מאוד על הבעל מוטל שיהוש לעצמו וירבה בדבר חקירות ודרישות שכל מה שהקילו רז"ל בדברים הללו הוא על סמך שהאשה עצמה תרבה בדרישות וחקירות עד שתעמוד על אמתתן של דברים, וכן המצוה הזאת על גדולי העיר לדרוש ולתור בענין עד שיוציאוהו לאמתו.

שו"ת בנין צבי חלק ב סימן סו

א) בהשקפה ראשונה הענין חמור מאד כי אין לנו שום עד שמת ולאף זאת שהוא הי' בין חולי הטיפוס אין כאן עדות וגם ע"א בדבר איכה פלוגתא בש"ע אי מתיקן בלא קצתו ובספרי ש"ת בין לבי סימן ו' הארכתו הרבה צוה בהשגחה לאחי ברב הגאון הגדול אבדיק מאיוואר שליט"א.

אכן כבר יש לנו קבלה מכ"ק זקני הבה"ק רשכבה"ג מרן מלאח ז"ע דבעגונה העיקר להציע מקודם על אמיתות המעשה ואח"כ לדון ולחפש בהכלטת הוצא כמ"ס בספר ש"ת מהר"ש להגאון מראדאמישני ז"ל ומו שהי' מכיר גיסק שהי' ח"ת וחסיד ויר"ש וחי בזהבב ואחזה עם אשתו ובנם ועד כמה השתוקק לזכות לראותם, יודע ומבין שהאמת כדברך שאם הי' חי הי' נודע ממנו ע"כ אמרתי לחפש ולגדוד בלדדי בהיתר להחריב בשוכיית.

ביה יום ג' בלק תש"ו שטאקוהאלם יע"א
שו"ר לבבד אהובי ידיד נפשי הרבני החסיד
המופלג בתו"י כש"ת מה"ר יחזקאל לעפקא"
וויטש נ"י בברוקלין יצ"ו

אחד"ש בלכ"י, מחנך מהי' הקת ע"ד העגונה קבלתי
כמה ומחמת שביום הי' הנני נוסע לאנטווערפן
ומשם ללונדון ע"כ הנני ערוך מאד עכ"ז למען גודל המנוח
ורוב הפירוטוקי אמרתי להשיבך חוקף כיד הי' העובד עליו
ומהי' אשאל עזר שלא אכשל ח"ו בדבר הלכה, ותלוי
ההשגחה לפני גדולי הדור בשם ואם יסכימו להחיר גם
אני מנערך עמהם.

ע"ד גיסק שהי' עמך ביהודי בקאלנענטראזיע לאגער
גאזקירקען היותר גרוע משאר מחנות, וביום
שינאחס לחפשי "היו כונס חולים וחלשים מאד מרוב
הכרות של העבר", ומגודל הרעב הלכו בכפרים ויערים
למנוח אוכל להציע ממוח נפשם ובאותו היום נפל מגפה
גדולה רח"ל בחולי פלעקטיפוס רח"ל ושאר מיני חולאים
ואנשי לבא האמערקא לי לא הי' בידם הרפואות להליל רק
מעט מזער, ובעוד איזה ימים מתו במגפה רוב הניכר
דכויוו כמעט שבעים אחוזים כי הי' המספר לערך שלשים
אלפים ונשאר רק לערך שלש עשר אלפים וראיחס כסדר
שאנשי לבא אמערקאלי הובילו אלפים מהים לקבורה ואחזה
בעלמך עשית חקירה ודרישה הרבה בחתי חולים שם על
גיסק הני"ל וגם אח"כ חפשה צין כל הרשימות שגרסמו
הנשארים בחיים ולא מלאחיו. וכתבת בזה"ל כללו של דבר
ללא דמסחפינא כמעט שאני יכול להעיד עליו שהוא מה
במגפה בדבר רח"ל ימן כי הי' שלי צינו לבין אשתו
אהבה ואחזה ובפרט להילד ומו שיש לו מוח בקדקדו
יבין מעלמו כי הוא מה כי אלמלי הי' בחיים מפני מה
לא בא לבקש את אשתו ובנו הילד ובפרט הוא הי' יודע
כיעבד שאשתו והילד המה נשאר בחיים כי לא הובילו
אותם לאושווין רק לעיר וויטש ושם הי' יחד זמן רב עד
הפסח וגם כשהייתי עמו בהקאלעיע לאגער הני"ל אמר לי
גיסק בשמחה כי זוגתו ובנו הילד חיים וכעת חכה לראותם
ע"כ בעת נראה מה שהוא מה שאלמלי הי' חי הי' מדג
על הכרים לבוא לבני ביתו ובפרט כי גיסק הי' ח"ת
ויר"ש וחסיד ואין להשדו ח"ו שנתן עיניו באשכ אחרת
וגם אין להשיב שהוא ברוסלאנד או בסיציריען כאשר
אומרים על אנשים אשר באו לידי הרוסין כי הוא נשתחרר
במדינת עסטרייך ע"י האמערקאנער יחד עמדי ומדוע
לא בא ובודאי הוא מה במגפה רח"ל עכ"ל

שו"ת הרמב"ם סימן שנ

שאלה ראובן היה נושא ונותן בחוץ ויצא לישא וליתן כמנהגו בכפרים של עכו ובא אצל יהודי אחד והפקיד כליו שם ולקח מהם מקצת והלך למכור בעיר אחרת המתין יום ויומים ושלשה ימים ולא בא אז הביא שאר כליו לאשתו. שאלוהו עליו אמר הלך ולא חזר. לימים עברו יהודים מבני עכו דרך שם אמרה להם גויה אחת לאיין אתם הולכים אמרו לה לכפר פלוני אמרה להם לא תזונו מכאן לכו וחזרו לבתיכם שמא יארע לכם מה שאירע ליהודי אחד שאלוה מה אירע לו אמרה יצא מעיר פלנית ללכת אל עיר פלנית יצאו אחריו והרגוהו. שאלוה ומאיין תדעי זה האיש אמרה הוא היה מודעתנו כשהיה בעכו ועושה מלאכותינו וספרה להם דמותו. וכשבאו העדים השומעים אל בית דין שבעכו השיאו האשה על פיהם. ויש אצלנו מי שממחה בדבר ויביא ראיות והם יגיעו אל שער דינו של אדוננו יורנו ויקבל שכרו מהשם יתעלה.

תשובה זאת האשה מותרת היא להנשא שזו הגויה משיחה היא לפי תומה בתחלה ואע"פ שחזרו ושאלו אותה כמעשה דצוער עיר התמרים ואע"פ שלא הזכירה שמו ולא ידעה אותו בשמו כמעשה בציידין ואטופיא. וכל אלו הדברים חוזרין לעקר אחד והוא שאין מדקדקין בעדות אשה עגונה וכל המחמיר ודורש וחוקר בדברים אלו לא יפה הוא עושה ואין דעת חכמים +רוח המקום (כ"ל)+ נוחה הימנו שעקר תקנתם בעגונה הקלו משום עיגונא דאתתא וכתב משה ב"ר מימון זצ"ל.